

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ ДЕТЕРМІНАНТ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Н.А. Фурсова

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

© Фурсова Н.А., 2018.

Стаття отримана редакцією 26.02.2018 р.

Вступ. Посилення глобалізаційних процесів у світовій економіці супроводжується не лише загостренням конкурентної боротьби на світових ринках, а й виникненням нових соціально-економічних відносин у різних країнах. Поява нових соціальних детермінант, які виступають каталізаторами суспільних змін, істотно впливає на сучасний стан національної економіки та економічну безпеку її функціонування. Відповідно відбувається виникнення системних ризиків і загроз, що призводить до зниження економічного потенціалу розвитку країни, матеріального добробуту населення, якості життя, а також впливає на динаміку демографічних процесів. Це актуалізує наукові дослідження щодо оцінювання впливу соціальних детермінант на стан економічної безпеки економіки України в умовах формування інформаційного суспільства.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблемам забезпечення економічної безпеки національної економіки присвячені праці теоретичного й прикладного характеру таких науковців, як Л.І. Абалкін, Г.А. Пастернак-Таранушенко, В.М. Геєць, З.С. Варналій, Я.А. Жаліло, С.В. Онищенко, А.П. Градов, А.Ю. Архипов, М.М. Єрмошенко, А.І. Іларіонов, В.А. Передборський, О.С. Власюк, В.К. Сенчагов, О.В. Комеліна, Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, А.В. Роговий та інші. Соціальну складову економічної безпеки досліджено у наукових роботах Е.М. Лібанової, О.М. Палія, О.Т. Білорус, Д.Г. Лук'яненко, М.О. Гончаренко, І.Ф. Гнибіденко, М.В. Кравченко, О.Ф. Новікової, В.О. Онищенко, Л.С. Шевченко, О.А. Гриценко, С.М. Макухи, О.І. Іляш, Н.М. Дєєвої, Т. М. Завори, О. В.Чепурного, А.Л. Баланди й інших. Разом з тим, незважаючи на значну кількість наукових праць щодо соціальної проблематики у контексті забезпечення економічної безпеки національної економіки, поява складної системи прояву нових соціальних детермінант економічної безпеки національної економіки зумовила необхідність розроблення її адекватного інформаційно-аналітичного забезпечення.

Метою дослідження є науково-методичні засади формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання впливу соціальних детермінант на рівень та стан економічної безпеки національної економіки.

Основний матеріал і результати дослідження. У роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників проблема забезпечення економічної безпеки перш за все розглядається через призму добробуту людини та рівня її соціальної захищеності. Цей підхід набуває все більшого поширення. Так, колектив вітчизняних учених дотримується думки [1, с. 15], що суть економічної безпеки держави полягає в забезпеченні її економічного розвитку з метою задоволення соціальних та економічних потреб громадян при оптимальних витратах праці, природоохоронному використанні сировинних ресурсів і збереженні навколишнього середовища. У науковій роботі [2, с. 38] економічну безпеку держави визначено як стан спроможності економіки та інститутів влади забезпечити стабільність і конкурентоспроможність національної економіки, можливість протистояти негативним впливам чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, стійке економічне зростання добробуту держави й кожного громадянина шляхом створення соціально орієнтованого механізму протидії негативним впливам, реалізації та захисту національних інтересів розвитку економіки, адаптованого до особливостей національної економіки.

Отже, з одного боку, виникає стійкий зв'язок між економічною безпекою держави й економічною безпекою людини (домогосподарства), а з іншого – у структурі економічної безпеки держави зростає вплив соціальних факторів. Зокрема, американський учений Дж. Режда визначає економічну безпеку як одну з головних складових добробуту і трактує її як відчуття благополуччя

людини, яка здатна забезпечити базові потреби як сьогодні, так і у майбутньому [3, с. 4]. Х. Нісодорей розглядає економічну безпеку як захищеність людини від раптових втрат джерел доходів через систему соціального забезпечення [4, с. 4]. Наприклад, економічна нестабільність у країні та зростання ризиків безробіття впливають на добробут індивідів, їх індивідуальну ідентичність, територіальну мобільність, споживчу поведінку й потребує значних державних витрат на стабілізацію соціальних процесів [5, с. 240; 248].

Соціальні аспекти економічної безпеки набувають пріоритетності на всіх рівнях прояву економічної безпеки національної економіки. Виокремлення соціальної безпеки як підсистеми економічної безпеки, стан якої характеризує якість державного управління у соціальній сфері, ефективність проведення соціальної політики і захищеність суспільних інтересів потребує виявлення соціальних детермінант, відповідного оцінювання їх впливу на суспільний розвиток у цілому та зміну стану економічної безпеки національної економіки з метою подальшого розроблення науково обгрунтованих безпекозапечуючих заходів.

Динамічні зміни соціального контексту економічного розвитку країн світу й України вимагають виявлення та вивчення впливу соціальних детермінант як найбільш значущих факторів, які здійснюють домінуючий вплив на розвиток національної економіки й стан економічної безпеки, генерують ризики і загрози, котрі є причинами виникнення негативних тенденцій у суспільному розвитку. Теоретично доведено, що соціальний детермінізм виражає закономірності розвитку суспільства, зв'язків і відносин, виникнення основних причин, умов, факторів, джерел та рушійних сил його розвитку і функціонування [6, с. 14]. Сучасний соціальний детермінізм характеризується взаємною заміненістю місця суб'єкта й об'єкта в ланцюжку їх зв'язків, тому що обидва є чинними агентами зі своїми намірами та інтересами; по-різному проявляється в тій чи іншій сфері діяльності людини, в різних соціальних структурах, залежить від історичного контексту [7, с.16]. Саме цим можна пояснити значну увагу світової спільноти до вивчення соціально-економічних процесів і тенденцій їх розвитку.

Методичний підхід до формування інформаційно-аналітичного забезпечення дослідження сили впливу соціальних детермінант на рівень економічної безпеки національної економіки має ґрунтуватися на принципах:

–об'єктивності, що передбачає обгрунтований відбір показників, які кількісно та якісно відображають реальний стан соціальної сфери й дають змогу виявити детермінанти впливу на економічну безпеку;

–системності, що забезпечує формування цілісної картини соціально-економічного розвитку, дослідження особливостей взаємозв'язку і взаємозалежності між соціальними й економічними процесами та їх вплив на стан економічної безпеки;

–комплексності, що дає змогу врахувати різні аспекти життєдіяльності соціуму;

–достовірності й доступності, що вимагає використання наявної бази статистичних даних, що адекватно та в повному обсязі відображає соціально-економічний стан країни.

Формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання впливу соціальних детермінант економічної безпеки передбачає послідовну реалізацію низки етапів (рис. 1).

Етап 1. Визначення найбільш важливих груп соціальних детермінант на основі дослідження методології побудови міжнародного рейтингування країн світу за різними критеріями й підходами, що безпосередньо характеризують їх економічний розвиток та опосередковано його безпекову складову.

Дослідження методологічних підходів до оцінювання соціальних процесів і їх впливу на стан національної економіки є важливим етапом виділення груп соціальних детермінант, визнаних суспільно значимими у світі. На основі узагальнення та систематизації показників, що входять до загальноновизнаних міжнародних рейтингових підходів оцінювання соціального прогресу (The Social Progress Index) [8], рівня процвітання (The Legatum Prosperity Index) [9], якості життя (Quality of Life Index) [10], глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index)[11], людського розвитку (The Human Development Index) [12], добробуту країн (Global Wealth Report) [13], розвитку електронного врядування (The UN Global E-Government Development Index) [14], мережевої готовності (Networked Readiness Index) [15], інноваційного розвитку (The Global Innovation Index) [16]) було визначено п'ять ключових груп соціальних детермінант, що прямо чи побічно впливають на рівень розвитку національної економіки, стан її економічної безпеки. За сучасних умов до соціальних детермінант, що впливають на економічну безпеку національної економіки, віднесено: 1) демографічний стан; 2) здоров'я нації та медичне обслуговування; 3) добробут та умови життя; 4) інноваційний розвиток та освіченість населення; 5) рівновага соціуму.

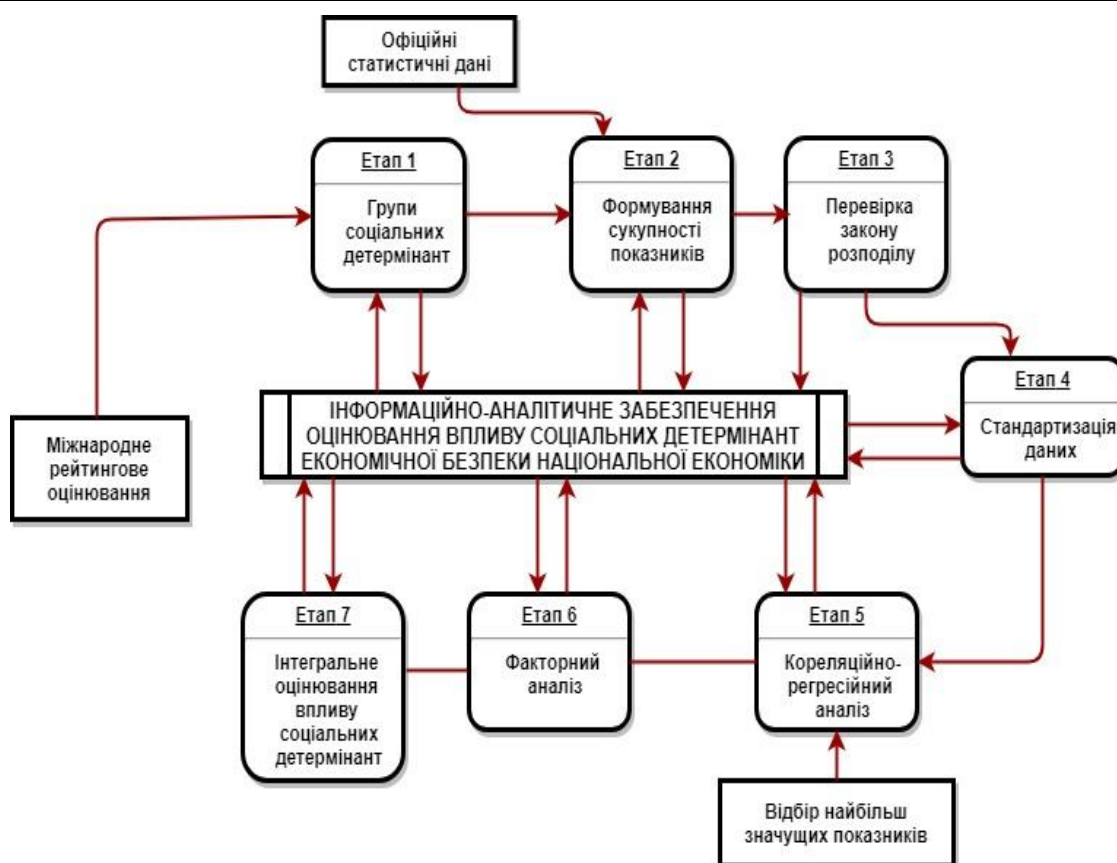

Рис. 1. Етапи формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання впливу соціальних детермінант економічної безпеки національної економіки

Джерело: складено автором

Етап 2. Відбір сукупності найбільш важливих показників, що характеризують стан соціального середовища. Із цією метою відібрано 91 показник, здійснено їх аналіз і динаміки змін у 2010 – 2016 рр., що характеризують соціальне середовище країни та умови його формування.

Етап 3. Визначення закону розподілу для підтвердження адекватності відібраної сукупності показників і прогнозування наступних значень. Сукупність даних підпорядковується нормальному закону розподілу (Гауса), котрий є граничним законом, до якого наближаються інші закони розподілу. Для ідентифікації закону розподілу побудовано гістограму частот, виконано оцінювання середнього значення випадкової величини та квадратичного відхилення.

Етап 4. Стандартизація даних з метою приведення до однорідності й можливості зіставлення показників. Стандартизація сукупності показників виконана за формулою $\frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{\sigma_j}$ (1), де j – кількість ознак; i – номер спостереження; σ_j – середньоквадратичне відхилення. Стандартизація показників є початковим етапом використання статистичних методів, її здійснення дало змогу перейти до наступного етапу – виконання кореляційно-регресійного аналізу.

Етап 5. Відбір показників, що характеризують системоутворюючий вплив соціальних детермінант на розвиток національної економіки та стан її економічної безпеки.

На основі кореляційно-регресійного аналізу здійснено абстрагування від загальної кількості показників до вузького набору найбільш вагомих показників (з 91 відібраного показника вибрано 33 найвпливовіших). За принципом системності визначено найбільш значущі показники, які відповідають характерним групам соціальних детермінант (табл. 1).

Системоутворюючі групи соціальних детермінант, що впливають на економічну безпеку національної економіки

Соціальні детермінанти	Загальна характеристика показників, що характеризують вплив соціальних детермінант на економічну безпеку національної економіки.
Демографічний стан (I_D)	Відтворення населення, міграційні потоки, зміна структури населення, демографічне навантаження на працездатне населення.
Здоров'я нації та медичне обслуговування (I_Z)	Рівень захворювання населення, державне фінансування охорони здоров'я, кадрове, інфраструктурне забезпечення, медичне обслуговування населення.
Інноваційний розвиток і освіченість населення (I_E)	Обсяг виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, рівень витрат на ці роботи за рахунок держбюджету; державне фінансування освітніх закладів, інфраструктурне забезпечення освітніми закладами, охоплення різних груп населення освітою, рівень користування послугами Інтернету в домогосподарствах.
Добробут та умови життя (I_M)	Рівень матеріального забезпечення населення, схильність населення до заощаджень, рівень заробітної плати, соціальна допомога, поточні трансферти, пенсійне забезпечення, прожитковий мінімум, рівень капітальних інвестицій тощо.
Рівновага соціуму (I_B)	Безробіття населення (в т.ч. і тривале), злочинність, заборгованість із виплати заробітної плати, неповна зайнятість населення (відпустки без збереження заробітної плати та переведення на неповних робочий день).

Джерело: складено автором.

Етап 6. Оцінка соціальних детермінант та факторів, що визначають силу їх впливу на економічну безпеку національної економіки.

Визначення сили впливу за кожного поданого у табл. 2 групою показників на основі факторного аналізу [17], метою якого є редукція даних та оцінка сили впливу показників на економічну безпеку національної економіки. На основі вибірки даних за виділеними групами соціальних детермінант (підсистем) сформовано матриці спостережень, побудовано кореляційні матриці з метою виявлення стохастичних зв'язків між показниками в групах і проведено перевірку коефіцієнтів на значимість. Факторний аналіз виконано на основі методу головних компонент, який описує значення кожної ознаки лінійними комбінаціями, виділено кількість факторів по кожній складовій і визначено їх дисперсію, відсоток від загальної дисперсії для кожного фактора та кумулятивну дисперсію. Здійснено обертання факторів з метою отримання простої структури, за наявності котрої більшість спостережень знаходиться поблизу осі координат. Математичне представлення методу головних компонент полягає у виразі лінійних комбінацій залежної ознаки по кожній групі показників (I_D, I_Z, I_E, I_M, I_B)

$$I_i = x_{i1} \cdot f_1 + x_{i2} \cdot f_2 + \dots + x_{ij} \cdot f_j + a_i \cdot F_i \quad (2)$$

де I_i – залежна ознака групи, яка досліджується;

$f_1, f_2 \dots f_j$ – фактори, наділені спільними характеристиками для ознак, котрі досліджуються;

F_i – характерний фактор;

$x_{i1}, x_{i2} \dots x_{ij}$ – факторні навантаження, які визначають силу впливу факторів на ознаку, що досліджується;

a_i – навантаження визначеного фактора для залежної ознаки I_i .

Значимість кореляційних матриць перевірено на основі критерію Бартлетта з метою усунення мультиколінеарності.

$$\chi^2 = -[n - (1/6)(2p + 5)] \ln |R|. \quad (3)$$

Визначення факторних навантажень здійснено по кожній групі показників, що характеризують обрані соціальні детермінанти. На основі виконаного факторного аналізу визначено групи показників, які наділені найбільшою силою впливу і подані як факторні навантаження у визначенні інтегрального показника впливу соціальних детермінант економічної безпеки національної економіки.

Етап 7. Інтегральне оцінювання системоутворюючого впливу соціальних детермінант на економічну безпеку національної економіки.

Визначення інтегрального значення показника за кожною групою соціальних детермінант – «демографічний стан», «здоров'я нації та медичне обслуговування», «добробут і умови життя», «інноваційний розвиток та освіченість населення», «рівновага соціуму» – виконано за формулою:

$$x_{ij} = \frac{1}{x_{iq}} x_{ij} \quad (4)$$

де x_{ij} – інтегральне значення і-го показника j-ої групи; x_{iq} – найвище значення і-го показника за роки дослідження; присвоюється максимальне значення 1, для решти показників обчислюється інтегральне значення і-го показника j-ої групи.

Визначення інтегрального значення за складовими групами соціальних детермінант економічної безпеки національної економіки здійснено за формулою:

$$I_{kj} = \frac{\sum_{i=1}^n x_{ij} \cdot f_{bj}}{n} \quad (5)$$

I_{kj} – інтегральне значення по k-ій групі показників;

f_{bj} – факторні навантаження по кожній групі k-ої підсистеми показників;

n – кількість показників k-ої групи.

Запропоновано такі межі ідентифікації впливу соціальних детермінант на стан безпеки: від 0,0 до 0,19 – критичний рівень; від 0,2 до 0,39 – низький рівень; від 0,4 до 0,59 – середній рівень; від 0,6 до 0,79 – достатній рівень; від 0,8 до 1,0 – високий рівень.

Основні результати проведених розрахунків впливу соціальних детермінант на економічну безпеку національної економіки за запропонованим методичним підходом наведено на рис. 2.

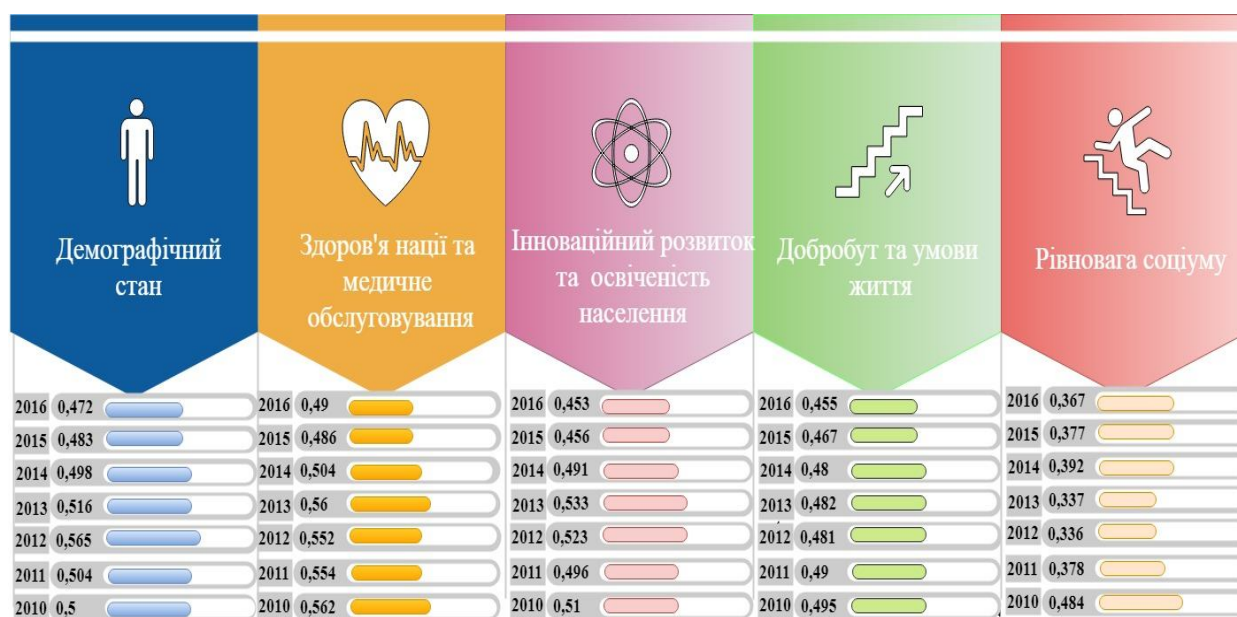

Рис. 2. Інтегральне оцінювання соціальних детермінант економічної безпеки економіки України, 2010 – 2016 рр.

Джерело: складено автором

Інтегральне оцінювання соціальних детермінант економічної безпеки економіки України у 2010 – 2016 рр. свідчить, що такі детермінанти, як «демографічний стан», «здоров'я нації та медичне обслуговування», «інноваційний розвиток та освіченість населення» і «добробут та умови життя» в країні коливалися у межах 0,4 – 0,59 (середній рівень показника, який свідчить про небезпечний характер прояву детермінант, що має негативну тенденцію). Детермінанти, які характеризують «рівновагу соціуму», мають низький рівень інтегрального показника, котрий змінювався з негативною тенденцією і на кінець 2016 р. перебував у межах 0,2 – 0,39, що є свідченням особливо небезпечного стану та впливу на рівень економічної безпеки національної економіки.

Запропонований методичний підхід формування інформаційно-аналітичного забезпечення

впливу соціальних детермінант на рівень економічної безпеки національної економіки надає можливість урахувати міжнародні методологічні розрахунки рейтингових позицій, що містять загально визнані соціальні детермінанти які є актуальними, як для України, так і для інших країн світу. Виділення груп детермінант дозволяє діагностувати проблеми соціального розвитку, здійснювати ідентифікацію та визначення їх характерного прояву на рівні держави.

Висновки. Таким чином, запропонований підхід до формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання впливу соціальних детермінант економічної безпеки національної економіки надає змогу комплексно дослідити причинний зв'язок і визначити наявність взаємообумовлених взаємозв'язків соціально-економічних процесів, які генерують системні загрози у сучасному розвитку суспільства. Виявлення системності прояву соціальних детермінант негативно впливає на економічний потенціал розвитку країни, призводить до погіршення стану соціальної небезпеки та потребує постійного відстеження на основі сформованого інформаційно-аналітичного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие: [монография] // Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Черняк О. І.– Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
2. Роговий А.В. Економічна безпека: детермінанти забезпечення в умовах циклічності економіки: монографія / А.В. Роговий – К. : Видавничий дім «Конкорд», 2017. – 376 с.
3. George E. Rejda Social insurance and economic security / George E. Rejda, USA: SharpeIncorporated, M.E., 2012. – 440 p.
4. Helen Nesadurai Globalisation and economic security in East Asia / H. Nesadurai, Governance and Institutions, London and New York: Routledge, 2006. – 284 p.
5. Управління та адміністрування в національній економіці: інформаційно-аналітичний аспект: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. О.В. Комеліної – Полтава: ФОП Пусан, 2016. – 280 с.
6. Общественная практика и общественные отношения: Философский анализ проблем социального детерминизма. Ред. кол. П.Г. Яновский (отв. ред.). М. , 1989. – 333 с.
7. Жигарев Е.С. Детерминизм, причинность и психический детерминатив поведения. Монография. – М.: Издательство «Цит-М», 2014. – 299 с.
8. The Social Progress Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socialprogressimperative.org/global-index/>
9. The Legatum Prosperity Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.prosperity.com/>
10. Quality of Life Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp
11. The Global Competitiveness Report 2017–2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>
12. Human Development Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en>
13. Global Wealth Report, CreditSuisse [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.credit-suisse.com/corporate/en/research/research-institute/global-wealth-report.html>
14. UN Global E-Government Development Index 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/reports/un-e-government-survey-2016>
15. The Global Information Technology Report 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.weforum.org/reports/the-global-information-technology-report-2016>
16. The Global Innovation Index. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.globalinnovationindex.org>
17. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ: пер. с англ. / Дж.-О. Ким, Ч.У. Мьюллер, У.Р. Клекка и др.; под ред. И. С. Енюкова. – М. : Финансы и статистика, 1989. — 215 с.

REFERENCES:

1. Modelyuvannya ekonomichnoi bezpeki: derzhava, region, pidpriemstvo: [monografiya] // Geets V. M., Kizim M. O., Klebanova T. S., Chernyak O. I.– Kh. : VD «INZhYeK», 2006. – 240 s.
2. Rogoviy A.V. Yekonomichna bezpeka: determinanti zabezpechennya v umovakh tsiklichnosti ekonomiki: monografiya / A.V. Rogoviy – K. : Vidavnicхий dim «Konkord», 2017. – 376 s.
3. George E. Rejda Social insurance and economic security / George E. Rejda, USA: SharpeIncorporated, M.E., 2012. – 440 p.
4. Helen Nesadurai Globalisation and economic security in East Asia / H. Nesadurai, Governance and Institutions, London and New York: Routledge, 2006. – 284 p.
5. Upravlinnya ta administruvannya v natsionalnyi ekonomitsi: informatsiyno-analitichniy aspekt: kolektivna monografiya za red. d.e.n., prof. O.V. Komelinoi – Poltava: FOP Pusan, 2016. – 280 s.
6. Obshchestvennaya praktika i obshchestvennye otnosheniya: Filosofskiy analiz problem sotsialnogo determinizma. Red. kol. P.G. Yanovskiy (otv. red.). M. , 1989. – 333 s.
7. Zhigarev Ye.S. Determinizm, prichinnost i psikhicheskii determinativ povedeniya. Monografiya. – M.: Izdatelstvo «Shchit-M», 2014. – 299 s.
8. The Social Progress Index [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.socialprogressimperative.org/global-index/>
9. The Legatum Prosperity Index [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.prosperity.com/>
10. Quality of Life Index [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp
11. The Global Competitiveness Report 2017–2018 [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2017-2018>
12. Human Development Report [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://hdr.undp.org/en>
13. Global Wealth Report, CreditSuisse [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.credit-suisse.com/corporate/en/research/research-institute/global-wealth-report.html>
14. UN Global E-Government Development Index2016. [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu : <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/reports/un-e-government-survey-2016>
15. The Global Information Technology Report 2016 [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu : <https://www.weforum.org/reports/the-global-information-technology-report-2016>
16. The Global Innovation Index. [Yelektronniy resurs]. – Rezhim dostupu :<https://www.globalinnovationindex.org>
17. Faktornyy, diskriminantnyy i klasternyy analiz: per. s angl. / Dzh.-O. Kim, Ch.U. Myuller, U.R. Klekka i dr.; pod red. I. S. Yenyukova. – M. : Finansy i statistika, 1989. — 215 s.

УДК 330.366 (477):004

Фурсова Наталія Артемівна, старший викладач. Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка. **Науково-методичні засади формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання впливу соціальних детермінант на економічну безпеку національної економіки.**

На основі узагальнення та систематизації методології міжнародного рейтингового оцінювання розвитку національних економік та їх різноманітних аспектів запропоновано підхід до визначення соціальних детермінант, які впливають на економічну безпеку національної економіки і комплексно відображають стан та динаміку процесів у соціумі: демографічний стан; здоров'я нації й медичне обслуговування; добробут та умови життя; інноваційний розвиток і освіченість населення; рівновага соціуму. Виявлено етапи формування інформаційно-аналітичного забезпечення оцінювання впливу соціальних детермінант на економічну безпеку України. Відібрано показники, що характеризують системоутворюючий вплив соціальних детермінант на розвиток національної економіки та стан її економічної безпеки. Здійснено інтегральне оцінювання системоутворюючих груп соціальних детермінант економічної безпеки.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, соціальні детермінанти, економічна безпека, національна економіка, ризики та загрози.

УДК 330.366 (477):004

Nataliia A. Fursova, Senior Lecturer. Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University
Scientific and Methodical Principles of Formation of Informational and Analytical Support for Assessing the Influence of Social Determinants on the Economic Security of the National Economy.

On the basis of generalization and systematization of the methodology of international rating assessment of the development of national economies and their various aspects, an approach is proposed to identify social determinants that affect the economic security of the national economy and comprehensively represent the state and dynamics of processes in society: the demographic state; health of the nation and medical care; welfare and living conditions; innovative development and education of the population; harmony in the society.

The stages of formation of informational and analytical support for assessing the influence of social determinants on economic security of Ukraine are proposed. The selection of indicators describing the system-forming influence of social determinants on the development of the national economy and the state of its economic security is carried out. The comprehensive assessment of system-forming groups of social determinants of economic security is distinguished.

Key words: information and analytical support, social determinants, economic security, national economy, risks and threats.

УДК 330.366 (477):004

Фурсова Наталья Артемовна, старший преподаватель. Полтавский национальный технический университет имени Юрия Кондратюка.
Научно-методические основы формирования информационно-аналитического обеспечения оценки влияния социальных детерминант на экономическую безопасность национальной экономики. На основе обобщения и систематизации методологии международного рейтингового оценивания развития национальных экономик и их различных аспектов предложен подход к определению социальных детерминант, влияющих на экономическую безопасность национальной экономики и комплексно отражающих состояние и динамику процессов в социуме: демографическое состояние; здоровье нации и медицинское обслуживание; благосостояние и условия жизни; инновационное развитие и образованность населения; равновесие социума. Выявлены этапы формирования информационно-аналитического обеспечения оценки влияния социальных детерминант на экономическую безопасность Украины. Проведен отбор показателей, характеризующих системообразующее влияние социальных детерминант на развитие национальной экономики и состояние ее экономической безопасности. Осуществлено интегральное оценивание системообразующих групп социальных детерминант экономической безопасности.

Ключевые слова: информационно-аналитическое обеспечение, социальные детерминанты, экономическая безопасность, национальная экономика, риски и угрозы.